

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W POZNANIU

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 6 kwietnia 2005 roku

RPZ – 400/42/04/BT/

DECYZJA Nr RPZ 10 / 2005

1. Na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst pierwotny: Dz. U. 2000 r. Nr 122, poz. 1319; zmiany: Dz. U. 2001, Nr 110, poz. 1189; Dz. U. 2001 r. Nr 154, poz. 1800; tekst jednolity - Dz. U. 2003 r. Nr 86, poz. 804; Dz. U. 2003 r. Nr 60, poz. 535; Dz. U. 2003 r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. 2004 r. Nr 93, poz. 891; Dz. U. 2004 r. nr 96, poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 roku *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. 2002 r. Nr 18 poz. 172; Dz. U. 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art. 5 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, **zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję** przez:

- **Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu**, polegającego na ustalaniu cen za świadczone usługi weterynaryjne przez lekarzy weterynarii – członków Izby – działających na lokalnym (pokrywającym się z terenem województwa wielkopolskiego) rynku usług weterynaryjnych, poprzez:

- podjęcie Uchwały Nr 6/94 z dnia 9 lutego 1994 roku “w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi”
- opracowanie przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu, w 1999 oraz 2001 roku “Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych”, opublikowanej w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej, odpowiednio w Nr. 2(31), Czerwiec 1999 r., oraz w Nr. 3 (39), grudzień 2001,

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 21 października 2004 roku.

2. Na podstawie art. 101 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 101 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst pierwotny: Dz. U. 2000 r. Nr 122 poz. 1319; zmiany: Dz. U. 2001, Nr 110, poz. 1189; Dz. U. 2001 r. Nr 154, poz. 1800; tekst jednolity - Dz. U. 2003 r. Nr 86, poz. 804; Dz. U. 2003 r. Nr 60, poz. 535; Dz. U. 2003 r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. 2004 r. Nr 93, poz. 891; Dz. U. 2004 r. nr 96, poz. 959)

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

w związku ze stwierdzeniem praktyki określonej w pkt. 1 sentencji decyzji **nakłada się na**

- **Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu, karę pieniężną w wysokości 13 310,00 PLN** (słownie: trzynaście tysięcy trzysta dziesięć złotych zero groszy)

płatną do budżetu państwa.

UZASADNIENIE

W związku z zawiadomieniem z dnia 14 listopada 2003 roku skierowanym *via internet* do Centrali Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie przez Przewodniczącą Zarządu Głównego Polskiego Klubu Psa Rasowego, w sprawie ustalania cen minimalnych przez Izby Lekarsko – Weterynaryjne (karta – 1), wszczęte zostało w dniu 12 stycznia 2004 roku postępowanie wyjaśniające (karta – 2). Celem tego postępowania było wstępne ustalenie czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku *o ochronie konkurencji i konsumentów*, uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym, czy sprawa ma charakter antymonopolowy. Postępowaniem objęto Krajową Izbę Lekarsko – Weterynaryjną oraz szesnaście okręgowych izb lekarsko – weterynaryjnych, w tym Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu (dalej także: Wielkopolska Izba lub Izba). W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, iż osiem z okręgowych izb lekarsko – weterynaryjnych podejmowało uchwały w sprawie wysokości cen za usługi lekarsko – weterynaryjne. Ustalono, że Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu także podjęła taką uchwałę. Była to Uchwała Okręgowej Rady Wielkopolskiej Izby Lekarsko - Weterynaryjnej w Poznaniu Nr 6 /94 z dnia 9 lutego 1994 roku *w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* (karta – 39 do 41).

W odpowiedzi na wezwania Prezesa Urzędu okręgowe izby wskazywały, iż podejmując uchwały w sprawie cen kierowały się potrzebami zgłaszanymi przez środowisko. Zdaniem izb to lekarze weterynarii występowali do nich z prośbami o ustalenie ogólnych zasad, którymi mogliby się posługiwać się przy naliczaniu kosztów i honorariów za wykonywane usługi. W odpowiedziach podkreślano, iż ustalone uchwałami stawki miały charakter pomocniczy, a nie moc cen bezwzględnie obowiązujących. Zdaniem izb wydane cenniki stanowiły zalecenia bądź wytyczne, których nieprzestrzeganie nie pociąga do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Podnoszono także, że wśród lekarzy panuje duża niezależność w kształtowaniu cen na wolnym rynku. Jak wynika z odpowiedzi nadesłanych przez okręgowe izby, uchwały w sprawie cen podejmowane był przez izby samodzielnie, bez

współpracy z Krajową Izbą Lekarsko – Weterynaryjną. Wyjątkiem jest Lubuska Izba Lekarsko – Weterynaryjna, która wskazała, że działania w sprawie cen podejmowała przy współpracy z Krajową Izbą. Nie wyjaśniono jednak na czym ta współpraca polegała. Krajowa Izba Lekarsko – Weterynaryjna podjęła natomiast działania zmierzające do uzyskania od okręgowych izb podjętych przez nie uchwał dotyczących cen, po czym później przekazywała je Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który w ramach czynności nadzorczych nie uchylił jednak żadnej z uchwał (karta – 54).

Ustalono także, iż żadna z okręgowych izb, które podjęły uchwały w sprawie cen, nie pociągnęła członków samorządu lekarzy weterynarii do odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu niestosowania się do postanowień tych uchwał.

Ponadto, w toku postępowania wyjaśniającego, w odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK z dnia 14 stycznia 2004 roku, Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna, pismem z dnia 22 stycznia 2004 roku (karta – 30), wskazała, iż w pierwszym roku funkcjonowania Izby (I Zjazd Założycielski odbył się w dniu 25 maja 1991 roku) spośród członków Izby powołano Komisję Cennikową, której zadaniem było określenie orientacyjnego poziomu cen na świadczone usługi lekarsko – weterynaryjne. Cennik ten nie został jednak zatwierdzony uchwałą Rady Izby. Izba wyjaśniała także, że Uchwała nr 6/94 z dnia 9 lutego 1994 roku określiła jedynie wzorzec optymalnych opłat za usługi lekarsko – weterynaryjne. Miał on stanowić podstawę dla lekarzy weterynarii przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nich usługi (karta – 30). W Uchwale nie wskazywano stawek kwotowych za poszczególne usługi, lecz określono liczbę punktów za daną usługę lekarsko – weterynaryjną, podając mnożnik za 1 punkt. Zdaniem Izby była to jedynie propozycja cen, a nie obowiązujący i wiążący lekarzy weterynarii zrzeszonych w Izbie cennik. Wyraźnie przy tym zalecano aby lekarze przy ustalaniu ceny za usługę uwzględniali status materialny klienta. Izba tłumaczyła także, iż chciała przeciwdziałać ewentualnemu zawyżaniu cen za usługi lekarsko – weterynaryjne i tym samym chronić interesy konsumentów (karta – 30). Przez kolejne pięć lat Izba nie podejmowała żadnych czynności dotyczących wskazywania propozycji cen. Dopiero w 1999 roku i później w roku 2001 Komisja Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby podjęła prace nad nową propozycją cennika. Rezultaty prac Komisji zamieszczone zostały w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu. Izba podkreśliła także, iż nie kształtuje w sposób jednoznaczny cen za usługi weterynaryjne. Jedynie na bazie zebranych z obszaru działania Izby informacji podaje ceny uśrednione, „*de facto* obowiązujące już na tym terenie” (karta – 31). Izba wskazała także, że zarówno Uchwała nr 6/94 jak i pozostałe propozycje cennika z 1999 oraz 2001 roku opracowano niezależnie od Krajowej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Warszawie, w oparciu o konsultacje z lekarzami praktykującymi na terenie działania Izby. Ponadto Wielkopolska Izba oświadczyła, że nie wie czy lekarze weterynarii – członkowie Izby – stosowali ceny podane w cennikach. Izba oświadczyła także, nie kontrolowała w tym zakresie swoich członków (karta – 31). Opublikowanie propozycji cenników, zdaniem Izby, nie miało na celu zobligowania jej członków do ich stosowania w praktyce, a jedynie „miało pomóc im w opracowaniu własnych kryteriów w kreowaniu cen na rynku weterynaryjnym” (karta – 31). W załączeniu do pisma z dnia 22 stycznia 2004 roku Izba przekazała szereg dokumentów, w tym kserokopie Uchwały Nr 6/94 (karta – 39 do 41), sprawozdanie Komisji Cennikowej (karta – 38), propozycji cenników z 1999 oraz 2001 roku (karty od 42 do 51).

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż uchwały w sprawie cen podjęte przez niektóre okręgowe izby lekarsko – weterynaryjne, w tym przez Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu, mogą

stanowiąc zakazane porozumienie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku *o ochronie konkurencji i konsumentów*, którego celem lub skutkiem jest wyeliminowanie konkurencji na rynku właściwym.

Z uwagi na fakt, że w postępowaniu wyjaśniającym stwierdzono występowanie ośmiu rynków właściwych w aspekcie geograficznym, obejmujących obszar ośmiu województw, sprawę do dalszego prowadzenia należało przekazać właściwym miejscowo delegatorem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Dlatego też pismem z dnia 5 lipca 2004 roku (karta 62 i 63), Prezes Urzędu, na podstawie § 2 ust. 1 w związku z § 3 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 roku *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, przekazał sprawę dotyczącą Wielkopolskiej Izby, zgodnie z właściwością, do prowadzenia Delegaturze Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

W dniu 20 lipca 2004 roku - z urzędu - w oparciu o materiały uzyskane w postępowaniu wyjaśniającym, zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe przeciwko Wielkopolskiej Izbie Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu (karta – 69). Izbie zarzucono naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* poprzez zawarcie przez Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu reprezentującą, w formie samorządu zawodowego, wszystkich lekarzy weterynarii z terenu województwa wielkopolskiego wpisanych do rejestru jej członków i mających prawo wykonywania zawodu lekarza weterynarii, porozumienia eliminującego konkurencję na lokalnym (pokrywającym się z terenem województwa wielkopolskiego) rynku usług lekarsko – weterynaryjnych, polegającego na ustalaniu cen za świadczone usługi lekarsko – weterynaryjne poprzez:

- podjęcie uchwały nr 6/94 z dnia 9 lutego 1994 roku “w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi”
- opracowanie przez Komisję Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej, w 1999 oraz 2001 roku “Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych”, opublikowanej w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej, odpowiednio w Nr 2(31), Czerwiec 1999 r., oraz w Nr 3 (39), grudzień 2001.

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego dotarło do strony postępowania antymonopolowego w dniu 23 lipca 2004 roku (karta – 71).

Wszystkie dokumenty uzyskane przez Prezesa Urzędu w postępowaniu wyjaśniającym (sygn. akt DDF1 – 400/2/04/MB), postanowieniem z dnia 27 stycznia 2005 roku (karta – 148), zaliczone zostały w poczet dowodów w postępowaniu antymonopolowym, prowadzonym przez Prezesa Urzędu – Delegaturę w Poznaniu, o czym zawiadomiono stronę (karta – 149 i 150).

W toku postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił co następuje:

I. Ramy prawne funkcjonowania samorządu zawodowego lekarzy weterynarii.

Podstawę do tworzenia przez ustawodawcę samorządów zawodowych stanowi art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Samorządy zawodowe, zgodnie z ww. normą prawną reprezentują osoby wykonujące zawody zaufania publicznego. Głównym ich

zadaniem jest sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Samorząd zawodowy lekarzy weterynarii został utworzony na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1990 roku *o zawodzie lekarza weterynarii i izb lekarsko – weterynaryjnych* (tekst jednolity – Dz. U. 2002, Nr 187, poz. 1567 ze zm.), która określa zasady jego działalności oraz zadania. W wykonywaniu swoich zadań samorząd jest niezależny i podlega tylko przepisom ustawy – art. 8 ust. 2 ww. ustawy. Do zadań samorządu lekarzy weterynarii, zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy, należy między innymi: sprawowanie pieczy i nadzoru nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii, ustanawianie obowiązujących lekarzy weterynarii zasad etyki i deontologii weterynaryjnej oraz dbałość o ich przestrzeganie, integrowanie środowiska lekarsko – weterynaryjnego, zarządzanie majątkiem i działalnością gospodarczą izb lekarsko – weterynaryjnych. Zadania powyższe samorząd wykonuje między innymi przez: przyznawanie, pozbawianie, zawieszanie oraz stwierdzanie utraty prawa wykonywania zawodu lekarza weterynarii, prowadzenie rejestru członków izby, współdziałanie w sprawach specjalizacji zawodowej, sprawowanie sądownictwa lekarsko – weterynaryjnego w zakresie odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii oraz sądownictwa polubownego (art. 10 ust. 2 ww. ustawy).

Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu – strona postępowania antymonopolowego - jest, zgodnie z art. 8 ust. 3 ww. ustawy, obok Krajowej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej oraz innych okręgowych izb lekarsko – weterynaryjnych, jednostką organizacyjną samorządu, posiadającą osobowość prawną. Okręgowa izba lekarsko – weterynaryjna, zgodnie z przepisem art. 9 ust. 2 ww. ustawy, działa na obszarze jednego lub więcej województw. Okręgową izbę lekarsko – weterynaryjną stanowią lekarze wpisani do rejestru jej członków – art. 23 ww. ustawy. Z kolei, zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy, każdy lekarz weterynarii, posiadający prawo wykonywania zawodu, przed podjęciem wykonywania zawodu na terenie okręgowej izby lekarsko – weterynaryjnej obowiązany jest uzyskać wpis do rejestru członków tej izby. Prawo wykonywania zawodu lekarza weterynarii, osobie, która spełnia przesłanki określone w art. 2 ww. ustawy, przyznaje natomiast okręgowa rada lekarsko – weterynaryjna (jeden z organów okręgowej izby). W celu uzyskania prawa wykonywania zawodu lekarz weterynarii składa okręgowej radzie lekarsko – weterynaryjnej wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu oraz przedstawia odpowiednie dokumenty stwierdzające spełnienie określonych w ustawie wymagań (art. 2d ust. 1 ww. ustawy). Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna działa na obszarze województwa wielkopolskiego i jej siedzibą jest Miasto Poznań. Liczba członków Izby, według stanu na dzień 3 sierpnia 2004 roku, wynosiła 1002 lekarzy weterynarii (karta od 85 do 97).

Kompetencje okręgowych izb lekarsko – weterynaryjnych i ich organów określone zostały także w Rozdziale 4 ww. ustawy. Okręgowe izby działają przez swoje organy, którymi są:

- 1) okręgowy zjazd lekarzy weterynarii,
- 2) okręgowa rada lekarsko – weterynaryjna,
- 3) okręgowa komisja rewizyjna,
- 4) okręgowy sąd lekarsko – weterynaryjny,
- 5) okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej.

Organy podejmują rozstrzygnięcia w formie uchwał.

Najwyższą władzą Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu, jak i każdej innej okręgowej izby lekarsko - weterynaryjnej, jest, zgodnie z przepisem art. 25 ww.

ustawy, okręgowy zjazd lekarzy weterynarii. Kompetencje okręgowego zjazdu lekarzy weterynarii określa przepis art. 27 ww. ustawy.

Zgodnie z przepisem art. 29 ww. ustawy okręgowa rada lekarsko – weterynaryjna kieruje działalnością izby w okresie pomiędzy okręgowymi zjazdami lekarzy weterynarii. Kompetencje okręgowej rady określa przepis art. 29 pkt 1 – 5 ww. ustawy. Okręgowa rada lekarsko – weterynaryjna wybiera spośród swoich członków prezydium, które stanowią prezes oraz wybrani przez radę wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i członkowie – art. 28 ust. 1 ww. ustawy. Prezydium okręgowej rady działa w imieniu radu w sprawach określonych jej uchwałą – art. 28 ust. 2 ww. ustawy. Okręgowa Rada Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej dodatkowo powołała komisje (karta – 110), które pełnią funkcje pomocnicze przy realizacji poszczególnych zadań. Są to:

- 1) Komisja Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki,
- 2) Komisja Państwowych Lekarzy Weterynarii,
- 3) Komisja ds. Farmaceutycznych,
- 4) Komisja Bytowa,
- 5) Komisja ds. Skarg i Zażaleń.

Majątek izby lekarsko – weterynaryjnej stanowią fundusze oraz ruchomości i nieruchomości, w szczególności składki członkowskie, zapisy, darowizny, dotacje, wpływy z działalności gospodarczej oraz inne wpływy – art. 64 ww. ustawy.

Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu nie posiada statutu, ani regulaminu działania Izby (karta – 31).

II. Zagadnienie uprawnień samorządu lekarzy weterynarii do ustalania cen za usługi weterynaryjne.

Żaden z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności przepisy ustawy *o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych*, co przyznała także Krajowa Izba Lekarsko - Weterynaryjna w piśmie z dnia 21 stycznia 2004 roku (karta – 8), nie przyznaje okręgowym izbom jak i Krajowej Izbie, uprawnienia do ustalania cen za świadczone przez członków izb usługi lekarsko – weterynaryjne. Także uchylone już przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1995 roku w *sprawie określenia wykazu towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe* (Dz. U. 1995 Nr 100, poz. 492 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1998 roku w *sprawie określenia wykazu towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe* (Dz. U. 1998 Nr 80, poz. 515 ze zm.) – oba wydane na podstawie ustawy z dnia 26 lutego 1982 roku *o cenach* (tekst jednolity - Dz. U. 1988 Nr 27, poz. 195 ze zm.) - nie określały usług lekarsko – weterynaryjnych jako usług, które świadczone są po cenach urzędowych. Co więcej, norma prawna wynikająca z przepisu art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 roku *o zakładach leczniczych dla zwierząt* (Dz. U. 2004 Nr 11, poz. 95), która weszła w życie w dniu 11 lutego 2004 roku, stanowi, że wynagrodzenie za usługi weterynaryjne¹ świadczone przez zakład leczniczy dla zwierząt² ma charakter umowny. Ustawa z dnia 5 lipca 2001 roku *o cenach*

¹ **Usługą weterynaryjną**, w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy *o zakładach leczniczych dla zwierząt*, jest czynność mająca na celu zachowanie, ratowanie lub poprawę zdrowia zwierząt i ich produktywności, polegająca w szczególności na: badaniu stanu zdrowia zwierząt; rozpoznawaniu, zapobieganiu i zwalczaniu chorób zwierząt; leczeniu zwierząt; udzielaniu porad i konsultacji; pielęgnacji zwierząt; wydawaniu opinii i orzeczeń (...).

² **Zakład leczniczy**, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy *o zakładach leczniczych dla zwierząt*, jest placówką ochrony zdrowia i dobrostanu zwierząt utworzona w celu świadczenia usług z zakresu medycyny weterynaryjnej,

(Dz. U. 2001 Nr 97, poz. 1050 ze zm.) stanowi także, że ceny towarów i usług uzgadniają strony zawierające umowę (art. 2 ust. 1). Zauważyć także wypada, że cena urzędowa, w myśl powołanych wyżej przepisów, może być ustalona w rozporządzeniu wydanym przez właściwy organ administracji rządowej lub w uchwale wydanej przez organ stanowiący właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

III. Ceny urzędowe za usługi weterynaryjne.

Niektóre jednak usługi weterynaryjne świadczone są po cenach urzędowych, które określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 roku *w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii*. Chodzi tutaj jednak o sytuacje, w których powiatowy lekarz weterynarii wyznacza lekarza weterynarii lub inną osobę niebędącą pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej do wykonywania czynności, o których mowa w art. 12 ust. 4 i w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku *o Inspekcji Weterynaryjnej* (Dz. U. 2004 Nr 33, poz. 287 ze zm.)³. Są to czynności związane ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, zoonoz lub biologicznych czynników chorobotwórczych wywołujących te choroby. Dotyczy to także sytuacji gdy powiatowy lekarz weterynarii z przyczyn finansowych lub organizacyjnych nie jest w stanie wykonać ustawowych zadań Inspekcji. Może on wtedy wyznaczać do wykonywania tych zadań (np. ochronnych szczepień psów i kotów przeciwko wściekliznie i badań rozpoznawczych) - na czas określony - lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji. Wynagrodzenie w takich sytuacjach składa się z dwóch części. Obejmuje ono część podstawową, której wysokość ustala się według stawek określonych w załączniku do ww. rozporządzenia oraz zwrot udokumentowanych kosztów, w tym kosztów dojazdu oraz użytych, w związku z wykonywaniem ww. czynności, produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych. Wynagrodzenie jest wypłacane po uprzednim zatwierdzeniu rachunków przez organ Inspekcji Weterynaryjnej, który wyznaczył osobę do wykonywania czynności - § 6 ww. rozporządzenia.

Także na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego tzn. na gruncie art. 44 i art. 44b ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku *o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej* (tekst jednolity - Dz. U. 1999 r. Nr 66 poz. 752 ze zm.)⁴ organowi Inspekcji Weterynaryjnej przysługiwały kompetencje do wyznaczenia na czas określony lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej do wykonywania niektórych czynności, za wykonanie których przysługiwało wynagrodzenie, określane w drodze rozporządzenia przez Ministra właściwego do spraw rolnictwa, na wniosek Głównego Lekarza Weterynarii, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej.

zwanymi usługami weterynaryjnymi, wyposażoną w środki majątkowe, a w szczególności w pomieszczenia, aparaturę i sprzęt dostosowane do zakresu świadczonych usług. Zakładem leczniczym dla zwierząt jest gabinet weterynaryjny, przychodnia weterynaryjna, lecznica weterynaryjna, klinika weterynaryjna, weterynaryjne laboratorium diagnostyczne – art. 4 ust. 1 ww. ustawy.

³ Ustawa weszła w życie w dniu 1 maja 2004 roku – art. 43 ustawy *o Inspekcji Weterynaryjnej*.

⁴ Ustawa utraciła moc obowiązującą w dniu 1 maja 2004 roku, na podstawie art. 94 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. 2004 r. Nr 69 poz. 625).

IV. Odpowiedzialność zawodowa lekarzy weterynarii.

Lekarz weterynarii, zgodnie z normą prawną wynikająca z art. 4 ustawy *o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych*, jest obowiązany wykonywać zawód ze szczególną starannością, w oparciu o zasady etyki i deontologii weterynaryjnej. Norma ta jest powtórzona w przepisie art. 19 ww. ustawy i stanowi, że członkowie samorządu są obowiązani przestrzegać zasad etyki i deontologii weterynaryjnej oraz innych przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii, a także uchwał władz i organów samorządu lekarzy weterynarii.

Członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej przed sądami lekarsko – weterynaryjnymi za postępowanie sprzeczne z zasadami etyki i deontologii weterynaryjnej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza weterynarii – art. 45 ww. ustawy. Sprawy odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii rozpatrują okręgowe sądy lekarsko – weterynaryjne i Krajowy Sąd Lekarsko – Weterynaryjny. Sankcje za postępowanie sprzeczne z zasadami etyki i deontologii weterynaryjnej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza weterynarii określa przepis art. 46 ust. 1 ww. ustawy. Sąd lekarsko – weterynaryjny może więc orzec karę:

- upomnienia,
- nagany,
- zawieszenia prawa wykonywania zawodu lekarza weterynarii na okres od trzech miesięcy do trzech lat,
- pozbawienia prawa wykonywania zawodu.

Postępowanie w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii jest regulowane ponadto przez rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 29 lipca 1993 roku *w sprawie postępowania dotyczącego odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii* (Dz. U. 1993 Nr 79, poz. 371).

Obecnie obowiązujący Kodeks Etyki i Deontologii Weterynaryjnej (karta – 11 do 12 *verte*) ustanowiono mocą Uchwały Nr 16/2001/V (karta – 10), z dnia 17 czerwca 2001 roku, *w sprawie przepisów wprowadzających Kodeks Etyki i Deontologii Weterynaryjnej* (dalej „Kodeks”), podjętej przez V Krajowy Zjazd Lekarzy Weterynarii (najwyższa władza samorządu lekarzy weterynarii, zgodnie z art. 35 ww. ustawy). Kodeks, po uprzednim opublikowaniu w „Życiu Weterynaryjnym” wszedł w życie w dniu 1 listopada 2001 roku.

Norma wynikająca z art. 6 ww. Kodeksu stanowi, że lekarz weterynarii wykonuje swój zawód, opierając się na współczesnej wiedzy, obowiązującym prawie, ze szczególnym uwzględnieniem niniejszego Kodeksu. Ponadto, zgodnie z art. 15 Kodeksu, wykonywanie zawodu lekarza weterynarii może odbywać się jedynie na zasadach i warunkach określonych odpowiednimi przepisami, a także uchwałami samorządu lekarzy weterynarii. Norma wynikająca z art. 10 ust. 3 stanowi ponadto, że nieprzestrzeganie uchwał organów samorządu lekarzy weterynarii oraz działanie na szkodę tego samorządu, w tym niepłacenie składek członkowskich, stanowi przewinienie zawodowe. Przepis art. 32 Kodeksu stanowi także, że obowiązkiem lekarza weterynarii jest przestrzeganie zasad uczciwej konkurencji w prowadzeniu praktyki lekarsko – weterynaryjnej. Obowiązkiem lekarza weterynarii, jest także, zgodnie z art. 46 ust. 2 Kodeksu, przestrzeganie zasad uczciwej konkurencji w prowadzeniu prywatnej praktyki oraz przestrzeganie uchwał samorządu w tym zakresie.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 Kodeksu wysokość honorarium za wykonane czynności lekarza weterynarii jest wartością umowną. Ustalając honorarium winien on jednak

uwzględnić wytyczne samorządu zawodowego, wkład swojej pracy, ponoszonych kosztów własnych, a także sytuację materialną posiadacza i wartość zwierzęcia.

V. Działania Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w zakresie ustalania cen.

Z dokumentów załączonych do pisma Wielkopolskiej Izby z dnia 22 stycznia 2004 roku (karta od 30 do 51) wynika, jak wspomniano już wyżej, że w pierwszym roku funkcjonowania Izby spośród członków Izby powołano Komisję Cennikową, której zadaniem było określenie orientacyjnego poziomu cen na świadczone usługi lekarsko – weterynaryjne. Komisja Cennikowa, złożona z pięciu członków Rady Izby, w sierpniu 1991 roku, opracowała cennik funkcjonujący pod nazwą „*Minimalne ceny za usługi weterynaryjne z zakresu profilaktyki i leczenia na teren Wielkopolski*” (karta – 32 do 37). Został on zatwierdzony przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby w dniu 2 października 1991 roku (nie w formie uchwały), a następnie w tym samym miesiącu opublikowany w pierwszym numerze Biuletynu Informacyjnego Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu (karta 38) – organie prasowym samorządu wydawanym co kwartał i dostarczanym członkom Izby za pośrednictwem Poczty (karta – 155). Cennik cechowała duża szczegółowość. Podawano w nim kwotowe stawki za poszczególne czynności. I tak przykładowo, za trzebienie ogiera cena wynosiła 150 000 złotych (przed denominacją⁵), za pomoc przy skomplikowanym porodzie u krowy – 30 000 zł, a za uspienie zwierzęcia, bez kosztów środka i likwidacji zwłok – 24 000 zł. W cenniku ustalono ponadto minimalną marżę na leki i inne materiały w wysokości 15%. Ponadto w uwagach końcowych wskazano, że w indywidualnych wypadkach należy uwzględnić status materialny klienta, a przy wykonywaniu zabiegów specjalistycznych u zwierząt luksusowych, cenę za usługę można zwielokrotnić, po uprzednim uzgodnieniu z właścicielem. Podkreślono dobitnie, że wymienione w cenniku ceny zostały ustalone przez Komisję Cennikową Wielkopolskiej Izby Lekarsko - Weterynaryjnej i zatwierdzone w dniu 2 października 1991 roku przez Okręgową Radę Izby, jako ceny minimalne, a stosowanie, w celach konkurencyjnych, stawek niższych od ustalonych w cenniku, będzie naruszeniem art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1990 roku *o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych* (tekst jednolity – Dz. U. 2002, Nr 187, poz. 1567 ze zm.) i w związku z tym będzie pociągało za sobą sankcje karne przewidziane w art. 46 ust. 1 ww. ustawy (karta - 37).

Przewodniczący Komisji, w sprawozdaniu z jej działalności, z dnia 2 października 1993 roku, podkreślał, że cennik był pomocny w prowadzeniu praktyk lekarsko – weterynaryjnych, gdyż stanowił podstawę do negocjowania opłat za świadczone usługi lekarsko – weterynaryjne (karta – 38). Na skutek jednak wydanej opinii prawnej wskazującej na bezprawność wydawania przez izby lekarsko – weterynaryjne cenników obejmujących ceny minimalne, Komisja Cennikowa opracowała nowy cennik, tym razem pod nazwą „*Orientacyjny poziom cen za usługi lekarsko – weterynaryjne*”. Cennik ten, w odróżnieniu od poprzedniego, nie podawał stawek kwotowych za poszczególne usługi, a określał jedynie ilość punktów za zabieg lub inną usługę, podając jednocześnie mnożnik za 1 punkt. W czasie, w którym opracowano cennik 1 pkt był wart 500 zł (przed denominacją). Założenia były jednak takie aby, mając na uwadze inflację i wzrastające koszty, wartość za 1 punkt z czasem rosła. Liczba punktów za daną czynność miała natomiast pozostawać bez zmian. W sprawozdaniu wyrażono także przekonanie, iż przygotowywana w tamtym czasie

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku *o denominacji złotego* (Dz. U. 1994 Nr 84, poz. 386 ze zm.) dokonano ekwiwalentnej denominacji złotego, wprowadzając do obrotu z dniem 1 stycznia 1995 roku nową jednostkę pieniężną, która miała wartość równą 10 000 „starych” złotych.

nowelizacja ustawy z dnia 21 grudnia 1990 roku *o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych* (tekst jednolity – Dz. U. 2002, Nr 187, poz. 1567 ze zm.) rozwiąże problem kompetencji izb do wydawania cenników za usługi lekarsko – weterynaryjne i że znajdzie się w niej norma prawna przyznająca izbom prawo do „określania wzorców optymalnych opłat za usługi weterynaryjne, jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi” (karta – 38).

W dniu 9 lutego 1994 roku Okręgowa Rada Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu podjęła Uchwałę nr 6 / 94 r. *w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* (karta 39 do 41). Uchwała ta, jak wynika z analizy jej treści, w zasadzie uwzględnia wnioski i propozycje Komisji Cennikowej wyrażone w sprawozdaniu z dnia 2 października 1993 roku i opracowanym przez nią cenniku funkcjonującym pod nazwą „Orientacyjny poziom cen za usługi lekarsko – weterynaryjne”. Uchwała składała się z dwóch paragrafów, z tym, że pierwszy z nich wskazywał liczbę punktów za usługę lekarsko – weterynaryjną i podzielony był na siedem punktów (określonych cyframi rzymskimi), natomiast drugi stanowił o terminie wejścia w życie przedmiotowej uchwały. Uchwała, zgodnie z § 1, ustalała wzorzec wskaźnikowy. W uchwale, podobnie jak w ww. cenniku, określono konkretną ilość punktów za usługę lekarsko – weterynaryjną. Przewidywano także, że w miarę wzrostu kosztów utrzymania i wzrostu inflacji wartość za jeden punkt będzie podwyższana – zd. 2 § 1 uchwały (karta - 39). Wartość za jeden punkt w dniu wejścia w życie uchwały (tj. w dniu 9 lutego 1994 roku) ustalono, zgodnie z § 5 „Uwag końcowych”, na kwotę 500 złotych (karta – 41). Uchwała podzieliła czynności lekarsko – weterynaryjne według różnych kryteriów np. profilaktyka u zwierząt gospodarskich, zabiegi szczegółowe u zwierząt gospodarskich, profilaktyka i leczenie małych zwierząt itp. I tak przykładowo za badanie ginekologiczne klaczy wskazano 150 pkt (75 000 „starych” złotych) – poz. I.2.a Uchwały, a za takie samo badanie krowy 50 pkt (25 000 „starych” złotych) – poz. I.2.b. Za operację przepukliny źrebięcia wskazywano 500 pkt (250 000 starych złotych) – poz. V.5.a, a świnie – 100 pkt (50 000 starych złotych) – poz. V.5.c. Za kastrację ogiera wskazywano 500 pkt (250 000 „starych” złotych) – poz. V.6.a, natomiast za kastrację buhaja – 300 pkt (150 000 starych złotych) – poz. V.6.b. Za eutanazję zwierzęcia wskazywano 100 pkt (50 000 starych złotych) – poz. VI.11. Uchwała zawierała także wskazówki mówiące, iż w przypadku leczenia lub wykonywania zabiegów u większej ilości zwierząt lub dalszego tych samych zwierząt proponuje się proporcjonalne zmniejszenie stawek (karta – 40). W uwagach końcowych uchwały wskazano ponadto, że propozycja opłat nie obejmuje kosztów leków, zużytych innych materiałów i kosztów dojazdów. Wskazano także, że za usługi wykonywane w godzinach od 22⁰⁰ – 7⁰⁰ oraz w niedzielę i święta stawki można zwiększyć o 50 % oraz że w indywidualnych przypadkach należy uwzględnić status materialny klienta. Uchwała stanowiła także, że przy wykonywaniu zabiegów specjalistycznych zwłaszcza przy użyciu sprzętu wysokiej klasy oraz zabiegów u zwierząt luksusowych cenę za usługę można zwiększyć po uprzednim uzgodnieniu z właścicielem (karta – 41).

W okresie do 1999 roku Wielkopolska Izba (jej organy i inne powołane przez nią komisje) nie podejmowała żadnych nowych uchwał w sprawie cen za usługi lekarsko – weterynaryjne. Nie dokonano także zmiany podjętej w roku 1994 Uchwały nr 6/94 *w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi*.

Dopiero w roku 1999 Komisja Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki – pomocnicza komisja do realizacji konkretnych zadań, powołana przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu, opracowała „*Propozycję cennika usług lekarsko – weterynaryjnych*” (karta – 31). Został on opublikowany w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej nr 2 (31) – czerwiec 1999 r. (karta – 99 s. 28 – 35) Propozycja cennika zawierała 139 pozycji i była podzielona na części. Pierwsza dotyczyła tzw. dużych zwierząt i obejmowała różnorodne usługi lekarsko – weterynaryjne (63 pozycje usług). Zaznaczono przy tym wyraźnie, że cena za ww. usługi nie obejmuje kosztów leków i środków do znieczulenia. Druga część dotyczyła tzw. małych zwierząt a trzecia drobiu. Ceny za określone usługi lekarsko – weterynaryjne określone były kwotowo w złotych polskich. Co do zasady ceny przedstawiane były za pomocą jednej wartości liczbowej. Wyjątek dotyczył pozycji nr 109 – *Osteosynteza* (połączenie kości za pomocą pewnego systemu np. gwoździowanie) gdzie cenę określono za pomocą przedziału zamkniętego (100 – 200 PLN). I tak dla przykładu propozycja ceny za badanie ginekologiczne u kłaczy wynosiła 25 PLN (poz. 2.2.a ww. propozycji cennika), a u krowy 10 PLN (poz. 2.2.b). Za operację przepukliny mosznowej u konia powyżej 3 miesiąca życia lub bydła powyżej 6 miesiąca życia proponowana cena wynosiła 100 PLN (poz. 46), natomiast za operację przepukliny pępkowej także u konia powyżej 3 miesiąca życia lub bydła powyżej 6 miesiąca życia proponowana cena wynosiła 50 PLN (poz. 46). Cena za operację przepukliny mosznowej u świni wynosiła 10 PLN (poz. 46), a za operacje przepukliny pępkowej u świni 15 PLN (poz. 46). Za kastrację ogiera proponowana cena wynosiła 100 PLN (poz. 51.1), a za buhaja powyżej 1 roku życia 40 PLN (poz. 51.2). Za dokonanie eutanazji zwierzęcia proponowana cena wynosiła 25 PLN (poz. 91). Propozycja cennika przewidywała także, że „w przypadku wykonania usług nie mieszczących się w cenniku przeprowadza się kalkulację czasowo – cenową (tzn. ilość zużytego czasu razy 20,00 PLN za 1 godzinę”. W uwagach końcowych jeszcze raz podkreślono, że propozycja nie obejmuje kosztów leków zużytych, innych materiałów i kosztów dojazdu. Podobnie jak w przypadku Uchwały nr 6/94 r. zasugerowano, że „za usługi wykonywane w godzinach 22⁰⁰ – 7⁰⁰ oraz niedziele, święta stawki można zwiększyć o 50 %”. Powtórzono także, że „w indywidualnych przypadkach proszę uwzględnić status materialny klienta”. Na końcu dodano także, że cenę za usługę można zwiększyć po uprzednim uzgodnieniu z właścicielem oraz wskazano, że „przy wykonywaniu zabiegów u większej ilości zwierząt cenę za usługę można obniżyć max do 30 %” (karta – 99 s. 35).

Kolejną *Propozycję cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* Komisja Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu opracowała w 2001 roku. Została ona opublikowana w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej Nr 3 (39) – grudzień 2001 (karta – 98 s. 13 – 20). Spis treści ww. Biuletynu wskazuje jednak, że od strony 13 do 20 czytelnik znajdzie nie propozycję cennika ale „cennik usług lekarsko – weterynaryjnych”. Cennik został podzielony na 3 działy. Pierwszy dotyczy tzw. małych zwierząt i obejmuje diagnostykę, zabiegi podstawowe, zabiegi chirurgiczne - głowa i szyja, zabiegi chirurgiczne – tułów i ogon, zabiegi chirurgiczne – kończyny oraz szczepienia profilaktyczne. Drugi dział cennika dotyczy tzw. dużych zwierząt (koń, krowa, świnia, owca, koza, prosię, jagnię, ptak użytkowy, ryba) i obejmuje różne badania i zabiegi. Dział trzeci dotyczył drobiu i obejmuje różne czynności takie jak nadzór na fermę, przegląd stada czy szczepienia. Ceny za określone usługi lekarsko – weterynaryjne określone były kwotowo w złotych polskich. Sposób przedstawiania cen w tym cenniku był jednak bardziej rozbudowany niż w poprzednim. Ceny przedstawione były bowiem za pomocą jednej wartości liczbowej (np. 10 PLN, 300 PLN) albo za pomocą zamkniętego przedziału (np. 150 – 200 PLN, 300 – 600 PLN). Ceny przedstawiano także za pomocą przedziału jednostronnie

zamkniętego od góry (np. do 150 PLN, do 50 PLN, do 1000 PLN). Taki sposób prezentacji cen jest jednak wyjątkiem. Dla przykładu wskazać może, że propozycja ceny za badanie ginekologiczne u klaczy wynosiła 30 PLN (Dział II poz. 2.2. ww. propozycji cennika), a u krowy 15 PLN (Dział II poz. 2.2.). Za operację przepukliny mosznowej u konia powyżej 3 miesiąca życia lub bydła powyżej 6 miesiąca życia proponowana cena wynosiła 150 PLN (Dział II, II Zabiegi, poz. 26), natomiast za operację przepukliny pępkowej także u konia powyżej 3 miesiąca życia lub bydła powyżej 6 miesiąca życia proponowana cena wynosiła 80 PLN (Dział II, II Zabiegi, poz. 26). Cena za operację przepukliny mosznowej u świni wynosiła 20 PLN (Dział II, II Zabiegi, poz. 26), a za operacje przepukliny pępkowej u świni 30 PLN (Dział II, II Zabiegi, poz. 26). Za kastrację ogiera proponowana cena wynosiła 200 PLN (Dział II, Duże zwierzęta, poz. 21.1), a za buhaja powyżej 1 roku życia 50 PLN (Dział II, Duże zwierzęta, poz. 21.2). Porównując propozycje cennika z roku 1999 i 2001, na przykładzie choćby ww. pozycji, z łatwością można stwierdzić, iż proponowane ceny wzrosły niekiedy dość znacznie.

Podobnie jak poprzednia propozycja cennika usług lekarsko – weterynaryjnych także i ta propozycja zawierała uwagi końcowe, których treść była w zasadzie identyczna z zawartymi w propozycji cennika z 1999 roku. Jedyna różnica dotyczyła ceny proponowanej za wykonanie usługi nie mieszczącej się w cenniku. W takim wypadku przeprowadza się kalkulację czasowo – cenową mnożąc ilość zużytego czasu razy 40 PLN za godzinę pracy. W tym przypadku proponowana cena wzrosła o 100%. Propozycja cennika z 2001 roku zawierała dodatkowo także komentarz, którego nie posiadała propozycja z roku 1999. Podkreślano w nim, iż „pozycje cennika były konsultowane z Koleżankami i Kolegami w wielu powiatach. Były kilkakrotnie zmieniane i poprawiane”. Wskazano także, że „ceny z zakresu małych zwierząt tworzyli głównie lekarze z dużych ośrodków miejskich dysponujący specjalistycznym sprzętem i doskonale wyposażonymi klinikami. W konstruowaniu cennika dla dużych zwierząt ogromny wpływ odegrała postępująca pauperyzacja gospodarstw wiejskich, co wyraża się w umiarkowanym lub wręcz żadnym wzroście usług w stosunku do lat ubiegłych”. Komentarz zawiera także apel do lekarzy weterynarii – członków Wielkopolskiej Izby - aby w swojej ciężkiej i odpowiedzialnej pracy pamiętali jednak nie tylko o ubożącym rolniku, ale w miarę możliwości cenili swoje kompetencje, zaangażowanie, swoją wiedzę i nie czynili ze swojego zawodu „taniego rzemiosła”, gdyż może się to obrócić przeciwko nim tzn. lekarzom weterynarii (karta 98 s. 20).

VI. Charakter cen w wyjaśnieniach Izby.

W odpowiedzi z dnia 3 sierpnia 2004 roku (karta – 79) na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego, Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu poinformowała, że w dniu 7 maja 2004 roku Uchwałą Nr 57/2004/III Okręgowej Rady Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu (karta – 82) uchylono Uchwałę nr 6/94 z dnia 9 lutego 1994 roku w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi. Odpowiedziała także, że po 2001 roku Komisja Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki, ani też inne komisje pomocnicze czy też organy Izby nie podejmowały działań zmierzających do opracowania nowej propozycji cennika za usługi lekarsko – weterynaryjne. Jednocześnie Izba przyznała, że w roku 1999 oraz 2001 nie podjęła kolejnych uchwał w sprawie cennika usług lekarsko – weterynaryjnych. Uznała bowiem, iż gdyby podjęła taką uchwałę, opierając się na cenniku opracowanym przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki, działałaby wbrew przepisom prawa. Dlatego też opracowane

przez ww. Komisję cenniki „ (...) były wyłącznie wskazówką dla lekarzy weterynarii wolnej praktyki, co do ustalania własnych cen na usługi lekarsko – weterynaryjne” (karta – 79). Izba twierdzi także, że w cennikach nie kształtowała cen za usługi lekarsko – weterynaryjne a jedynie, na bazie zebranych informacji z obszaru działania Izby, tzn. z obszaru województwa wielkopolskiego, podała uśrednione ceny, które *de facto* już na tym obszarze obowiązywały (karta – 79). Według Izby opublikowanie propozycji cenników nie miało na celu zobligowania członków Izby do stosowania ich w praktyce, „a jedynie miało pomóc im w opracowaniu własnych kryteriów w kreowaniu cen na rynku weterynaryjnym” (karta – 80). Są to, zdaniem Izby, ceny orientacyjne oparte na średnich cenach stosowanych na terenie działania Izby (karta – 31). Potwierdza to także przewodniczący Komisji Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki, który w piśmie będącym załącznikiem do wyjaśnień Izby z dnia 13 października 2004 roku (karta – 142), informuje, że zamieszczone w Propozycjach Cennika ceny „mają jedynie charakter informacyjny, wskaźnikowy” (karta 143) Przewodniczący ww. Komisji wskazuje także, że zebrane informacje o stosowanych cenach przez „kolegów z różnych lecznic, osobno dla małych, osobno dla dużych zwierząt” stanowiły podstawę do sporządzenia listy wykonywanych czynności i orientacyjnych cen, które stosują „koledzy” (tzn. lekarze weterynarii). Ponadto przewodniczący ww. Komisji zauważył, iż „każda korporacja zawodowa opracowuje taki orientacyjny cennik, choćby z tych względów, że nie wszystkie czynności są wykonywane przez każdego lekarza, a kierując pacjenta do specjalistycznej kliniki należy poinformować klienta z jakimi przybliżonymi kosztami ten musi się liczyć.” Jednocześnie Izba nie posiada żadnych informacji na temat faktycznego wpływu uchwały czy też propozycji cenników na ceny stosowane przez poszczególnych lekarzy weterynarii (karta – 142).

Zgodnie z oświadczeniem Izby, Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej nie prowadził żadnego postępowania w sprawach odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii z powodu nieprzestrzegania Uchwały Nr 6/94 r. *w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi lub innych aktów zawierających wskazówki dotyczące cen za świadczone usługi lekarsko – weterynaryjne* (karta – 31).

W Biuletynie Informacyjnym nr 14 (50) – wrzesień 2004 r. (za datę ukazania się, zgodnie z oświadczeniem Izby, należy przyjąć dzień 21 października 2004 roku – karta 155) na stronie czwartej, Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu zamieściła informację, że lekarze weterynarii prowadzący zakłady lecznicze dla zwierząt winni stosować ceny wolnorynkowe na usługi lekarsko – weterynaryjne (karta – 145 s. 4).

Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna, zgodnie z udzieloną odpowiedzią, utrzymuje się wyłącznie ze składek swoich członków oraz darowizn, które są przeznaczone na działalność statutową, w szczególności na organizację okręgowych zjazdów lekarzy weterynarii (karta – 80). W roku rozliczeniowym 2004 Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu osiągnęła przychód w wysokości [usunięto] PLN (słownie: [usunięto]) – karta 155.

Oceniając przedstawiony stan faktyczny Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

I. Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna jako związek przedsiębiorców.

Norma prawna wynikająca z przepisu art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* stanowi, iż zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów.

Poprzez porozumienia rozumie się, zgodnie z przepisem art. 4 pkt 4 ww. ustawy umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów, uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki, uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych. Z kolei przez związek przedsiębiorców, zgodnie z przepisem art. 4 pkt 2 ww. ustawy rozumie się izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców, o których mowa w przepisie art. 4 pkt 1 ww. ustawy tzn. między innymi osoby fizyczne wykonujące zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzące działalność w ramach wykonywanego zawodu.

Kartel cenowy uznawany jest w doktrynie za najcięższe naruszenie prawa konkurencji (tzw. *hard-core restrictions*). Elementem, który najsilniej oddziałuje na stosunki konkurencyjne pomiędzy przedsiębiorcami, a jednocześnie wpływa na wybór ofert przez konsumentów jest bowiem cena. Konkurencja w zakresie cen pozwala na utrzymanie ich na możliwym do zaakceptowania przez konsumentów i konkurentów poziomie oraz wymusza na konkurentach wzrost efektywności i redukcję kosztów.⁶

Niewątpliwie lekarze weterynarii, posiadający prawo wykonywania zawodu, wpisani na listę członków Wielkopolskiej Izby są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisu art. 4 pkt 1 lit. b ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Wykonywanie zawodu lekarza weterynarii polega bowiem na ochronie zdrowia zwierząt oraz weterynaryjnej ochronie zdrowia publicznego i środowiska (art. 1 ust. 1 ustawy *o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko – weterynaryjnych*). Co więcej, zdecydowana większość członków Wielkopolskiej Izby jest także przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. 2004 Nr 173, poz. 1807). Wykonują oni bowiem działalność gospodarczą w rozumieniu przepisu art. 2 ww. ustawy⁷. Także na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego tzn. na gruncie ustawy z dnia 19 listopada 1998 roku – *Prawo działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) lekarze weterynarii uznawani byli za przedsiębiorców i prowadzili działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (dotyczy spółek partnerskich). W związku z powyższym Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu, jako samorząd zawodowy, do którego przynależność jest obligatoryjna, musi być uznana za związek przedsiębiorców, w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Potwierdza to także doktryna prawa, która wskazuje jednoznacznie, że związkami przedsiębiorców, w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, są organizacje samorządu zawodowego powołane na

⁶ E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*. Wydawnictwo Twigger, Warszawa 2002, s. 71.

⁷ „Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły”.

podstawie przepisów ustawowych dla różnych grup zawodowych, w tym lekarzy weterynarii⁸. Bez znaczenia jest przy tym fakt, że związek zrzesza również inne osoby niebędące przedsiębiorcami w rozumieniu przepisu art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Wystarczające jest bowiem, dla uznania zawiązek przedsiębiorców, aby jego członkami byli również przedsiębiorcy⁹.

Dopuszczalność oceny działalności samorządów zawodowych przez organ antymonopolowy została także zaaprobowana w judykaturze. Stwierdza się bowiem, że podlegają ocenie przepisów ustawy antymonopolowej działania samorządu zawodowego, które wykraczają poza jego ustawowe kompetencje, a zarazem wywołują negatywne skutki w zakresie rozwoju wolnej konkurencji¹⁰. W ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w przedmiotowej sprawie zachodzą ww. przesłanki.

II. Rynek właściwy

Praktyki ograniczające konkurencję zawsze mają miejsce na określonym rynku właściwym. Przez rynek właściwy, zgodnie z przepisem art. 4 pkt 8 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Rynkiem geograficznym w niniejszej sprawie jest obszar działania Wielkopolskiej Izby Lekarsko Weterynaryjnej w Poznaniu, który pokrywa się z obszarem województwa wielkopolskiego. Rynkiem w ujęciu produktowym są usługi weterynaryjne – stanowiące towar w rozumieniu przepisu art. 4 pkt. 6 ww. ustawy – których szczegółowy wykaz zawiera Uchwała nr 6/94 r. w sprawie *określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* oraz *Propozycja cennika usług lekarsko – weterynaryjnych*, opracowana przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby, opublikowana w Biuletynie Informacyjnym Nr 2 (31) – czerwiec 1999 rok, a także *Propozycja cennika usług lekarsko – weterynaryjnych*, także opracowana przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby i opublikowana w Biuletynie Informacyjnym Nr 3 (39) – grudzień 2001. Na tak zdefiniowanym rynku właściwym członkowie (lekarze weterynarii) zrzeszeni w Wielkopolskiej Izbie Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu posiadają w zasadzie monopol na świadczenie usług weterynaryjnych. Warto także w tym miejscu zauważyć, że niektóre czynności z zakresu usług weterynaryjnych, wykonywane w zakładzie leczniczym dla zwierząt, w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 roku *o zakładach leczniczych dla zwierząt*, mogą być świadczone przez techników weterynarii. Ograniczają się one jednak między innymi do czynności pomocniczych, udzielania pierwszej pomocy, podawania leków, asystowania przy zabiegach, opieki na zwierzętami leczonymi w warunkach ambulatoryjnych i stacjonarnych. Powyższe czynności wykonywane są w zasadzie pod nadzorem lekarza weterynarii.

III. Porozumienie.

⁸ E. Modzelewska – Wąchał, op. cit. s. 38.

⁹ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 19.11.1992 roku, XVII Amr 24/92, Orzecznictwo Gospodarcze 1993, z. 1, poz. 7 - ibidem s. 39.

¹⁰ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 06.07.1994 roku, XVII Amr 8/94.

W ocenie Prezesa Urzędu w działaniach Wielkopolskiej Izby, a konkretnie jej ustawowego organu – Okręgowej Rady Lekarsko Weterynaryjnej – polegających na:

1. opracowaniu w sierpniu 1991 roku, przez Komisję Cennikową, złożoną z pięciu członków Rady Izby, cennika funkcjonującego pod nazwą „*Minimalne ceny za usługi weterynaryjne z zakresu profilaktyki i leczenia na teren Wielkopolski*” (karta – 32 do 37) i następnie zatwierdzeniu go przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby w dniu 2 października 1991 roku (nie w formie uchwały) i opublikowaniu go, w tym samym miesiącu, w pierwszym numerze Biuletynu Informacyjnego Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu,
2. uchwaleniu w dniu 9 lutego 1994 roku przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu Uchwały nr 6 / 94 r. w sprawie *określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* (karta – 39 do 41),
3. opracowaniu w roku 1999 przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* i opublikowaniu jej w Biuletynie Informacyjnym Nr 2 (31) – czerwiec 1999 rok (karta 99 s. 28 do 35),
4. *opracowaniu* w roku 2001 przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* i opublikowaniu jej w Biuletynie Informacyjnym Nr 3 (39) – grudzień 2001 (karta – 98 s. 13 do 20),

dopatrzyć się można dwóch zakazanych porozumień, o którym mowa w przepisie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Pierwszym z nich jest porozumienie polegające na opracowaniu w sierpniu 1991 roku, przez Komisję Cennikową, złożoną z pięciu członków Rady Izby, cennika funkcjonującego pod nazwą „*Minimalne ceny za usługi weterynaryjne (...)*” i następnie zatwierdzenie go przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby w dniu 2 października 1991 roku (nie w formie uchwały) i opublikowanie go, w tym samym miesiącu, w pierwszym numerze Biuletynu Informacyjnego. W ocenie Prezesa Urzędu zaprzestano dopuszczania się tej praktyki z chwilą uchwalenia w dniu 9 lutego 1994 roku przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu Uchwały nr 6 / 94 r. Uchwalenie ww. Uchwały uchyliło bowiem, zdaniem organu antymonopolowego, cennik „*Minimalne ceny za usługi weterynaryjne (...)*”. W odniesieniu do ww. praktyki zastosowanie znajduje więc norma prawna wynikająca z przepisu art. 68 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, która stanowi, że nie wszczyna się postępowania, jeżeli upłynęło pięć lat od końca roku, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów ustawy. Ponadto przepis art. 93 ww. ustawy stanowi, że nie wszczyna się postępowania w sprawie praktyk ograniczających konkurencję, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania upłynął rok. W ocenie organu antymonopolowego zaprzestano stosowania ww. praktyki w 1994 roku. Podkreślenia wymaga fakt, że organ antymonopolowy do czasu otrzymania od Przewodniczącej Zarządu Głównego Polskiego Klubu Psa Rasowego wiadomości, z dnia 14 listopada 2003 roku, przesłanej drogą mailową, nie posiadał informacji o ustalaniu przez samorząd zawodowy lekarzy weterynarii cen za świadczone - przez członków tego samorządu - usługi weterynaryjne.

Zarzuty postawione Izbie, w postanowieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego (karta - 69), uwzględniają więc jedynie działania podjęte od dnia 9 lutego 1994 roku. Uchwalenie w tym dniu ww. Uchwały rozpoczyna, zdaniem Prezesa Urzędu

ponad dziesięcioletni okres stosowania praktyki ograniczającej konkurencję poprzez zawarcie antykonkurencyjnego porozumienia. Okres ten nie kończy się z chwilą uchylecia ww. Uchwały w dniu 7 maja 2004 roku (karta – 82) lecz dopiero z chwilą opublikowania w Biuletynie Informacyjnym nr 14 (50) – wrzesień 2004 (karta 145 s. 4), informacji mówiącej, że „lekarze weterynarii prowadzący zakłady lecznicze dla zwierząt winni stosować ceny wolnorynkowe na usługi lekarsko – weterynaryjne”. Zgodnie z wyjaśnieniem Izby z dnia 9 marca 2005 roku za datę ukazania się ww. biuletynu można przyjąć dzień 21 października 2004 roku (karta – 155). W ocenie Prezesa Urzędu mamy zatem do czynienia z kolejnym, drugim antykonkurencyjnym porozumieniem (identyczny zakres podmiotowy – Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu i przedmiotowy – usługi weterynaryjne), którego początek daje uchwalenie ww. Uchwały i które na przestrzeni lat było dwukrotnie „nowelizowane” poprzez opracowanie przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby, w roku 1999 oraz 2001 i opublikowanie, propozycji cenników usług lekarsko weterynaryjnych.

III. 1. Uchwała jako forma zakazanego porozumienia.

Szeroka definicja porozumienia w ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów* pozwala na objęcie zakazami wynikającymi z przepisu art. 5 ww. ustawy wszelkich form skoordynowanych działań niezależnie funkcjonujących przedsiębiorców lub ich związków, wywołujących negatywne skutki rynkowe w postaci ograniczenia bądź wyeliminowania konkurencji¹¹. Uchwały i inne akty związków przedsiębiorców są jedną z form koordynacji zachowań przedsiębiorców, która może być kwalifikowana jako porozumienie ograniczające konkurencję. Niewątpliwie Okręgowa Rada Lekarsko – Weterynaryjna Wielkopolskiej Izby, co zostało już wskazane, jest organem jednostki organizacyjnej samorządu zawodowego lekarzy weterynarii jaką jest Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu i jest kompetentna do podejmowania uchwał, zgodnie z przepisem art. 14 ustawy *o zawodzie lekarza weterynarii (...)*. Uchwała Okręgowej Rady Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu z dnia 9 lutego 1994 roku Nr 6 / 94 r. *w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* (karta – 39 do 41) musi więc być uznana za porozumienie w rozumieniu przepisu art. 4 pkt 4 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Podkreśla się także, że do traktowania uchwał jako porozumienia nie jest konieczne nadanie im wiążącego charakteru dla wszystkich zrzeszonych przedsiębiorców, wystarczające jest bowiem, że zamiarem (celem) związku było wywołanie, w drodze aktu wewnętrznego, określonych zachowań przedsiębiorców¹². Uchwały organów samorządu lekarzy weterynarii są jednak wiążące dla wszystkich członków tego samorządu. Jak wskazano już wcześniej, mówi o tym wyraźnie przepis art. 19 ustawy *o zawodzie lekarza weterynarii (...)*, który stanowi, że członkowie samorządu obowiązani są przestrzegać zasad etyki i deontologii weterynaryjnej oraz innych przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii, a także uchwał władz i organów samorządu lekarzy weterynarii. Nieprzestrzeganie uchwał organów samorządu lekarzy weterynarii, w myśl art. 10 ust. 3 Kodeksu (karta – 11 v), który dla członków samorządu jest prawem wewnętrznym obowiązującym, stanowi przewinienie zawodowe. Z kolei zgodnie z art. 46 ust. 2 Kodeksu (karta – 12), obowiązkiem lekarza weterynarii jest przestrzeganie zasad uczciwej konkurencji

¹¹ E. Modzelewska – Wąchal, op. cit. s. 38.

¹² D. M. Raybould, A. Firth, *Law of Monopolies. Competition Law and Practice in the USA, EEC, Germany and the UK*, London/ Dordrecht/ Boston 1991, s. 210 cyt. za E. Modzelewska – Wąchal, op. cit. s. 45.

w prowadzeniu prywatnej praktyki oraz przestrzeganie uchwał samorządu w tym zakresie. Podsumowując, obowiązek przestrzegania uchwał samorządu wynika co najmniej z kilku przepisów prawa powszechnie obowiązującego jak i prawa wewnętrznie obowiązującego. Lekarz weterynarii za niestosowanie się do uchwał organów samorządu lekarzy weterynarii podlega odpowiedzialności zawodowej, a karą, jak wskazano już wcześniej, może być nawet pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

Nie do obronienia jest zatem stanowisko Izby, iż cennik, zawarty w ww. Uchwale, był wyłącznie propozycją cen, a nie obowiązującym i wiążącym lekarzy weterynarii zrzeszonych w Izbie cennikiem. W świetle powyższych przepisów prawa powszechnie obowiązującego jak i przepisów Kodeksu, ww. uchwała, nawet gdyby uznać ją tylko za propozycję cennika, była obowiązująca i wiążąca wszystkich lekarzy wpisanych do rejestru Izby. Mieli oni obowiązek jej stosowania. Jest oczywistym, że uchwała nie była jedynie aktem informacyjnym ale aktem, którego intencją, mając na uwadze ww. normy prawne, było kierowanie zachowaniem członków Izby.

III. 2. Uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie jako postać zakazanego porozumienia.

Dwukrotne opracowanie przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki propozycji cenników usług lekarsko – weterynaryjnych, najpierw w roku 1999, a następnie w roku 2001 i opublikowanie ich w Biuletynach Informacyjnych Wielkopolskiej Izby (organie prasowym samorządu) uznać należy za uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek innej formie, o których mowa w art. 4 pkt 4 lit. b ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, dokonane przez związek przedsiębiorców. Propozycje cennika opracowane były bowiem przez Komisję powołaną przez Okręgową Radę Lekarsko – Weterynaryjną Wielkopolskiej Izby. Izba sama wskazuje, iż komisje takie pełnią funkcje pomocnicze przy realizacji poszczególnych zadań (karta – 110). Działają więc niejako na zlecenie i z upoważnienia Okręgowej Rady, czyli organu związku przedsiębiorców. W doktrynie podkreśla się, że istotą tej formy porozumienia jest koordynacja zachowań przedsiębiorców nie w drodze nałożenia prawnie wiążącego obowiązku wspólnego działania, lecz przez świadome wskazanie sposobu współdziałania, którego celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji. Koordynacja ta pozwala na wyeliminowanie niepewności przedsiębiorców co do przebiegu procesów rynkowych i warunków działania konkurentów, która to niepewność jest podstawą działania konkurencji¹³.

Podkreślenia wymaga, że w przedmiotowej sprawie, mimo podejmowania przez Izbę wielu czynności (uchwalenie Uchwały 6/94, dwukrotne opracowanie i opublikowanie propozycji cennika), ze względu na fakt, iż występuje ten sam podmiot porozumienia jak i przedmiot porozumienia (ceny za świadczone usługi weterynaryjne), mamy do czynienia z jednym porozumieniem. Było ono zapoczątkowane Uchwałą Okręgowej Rady Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu z dnia 9 lutego 1994 roku Nr 6/94 r., a następnie nowelizowane czy też aktualizowane w drodze innych aktów, dokonywanych za wiedzą i na zlecenie Okręgowej Rady Lekarsko – Weterynaryjnej Wielkopolskiej Izby. Formalnie Uchwała Nr 6/94 r. obowiązywała do dnia 7 maja 2004 roku, a propozycje cenników do chwili oświadczenia złożonego przez Izbę w Biuletynie Informacyjnym Nr 14 (50) – wrzesień 2004 (karta – 145 s. 4). Zarzucona stronie postępowania antymonopolowego praktyka ograniczająca konkurencję jest więc praktyką o charakterze ciągłym, która na przestrzeni czasu była modyfikowana między innymi

¹³ E. Modzelewska – Wąchal, op. cit. s. 44 i n.

z powodu denominacji złotego, inflacji czy też potrzeby ustalenia bardziej jasnych i przejrzystych zasad ustalania wynagrodzenia za świadczone przez lekarzy weterynarii usługi weterynaryjne. Jest to więc jedno porozumienie, które urzeczywistnia się za pomocą różnych form.

IV. Cel porozumienia.

Dla uznania porozumienia za naruszające zakaz określony w przepisie art. 5 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wystarczające jest aby celem działań lub skutkiem było naruszenie konkurencji. Zgodnie z orzecznictwem sądowym „(...) dla uznania konkretnego działania albo zaniechania za przejaw praktyki monopolistycznej nie jest wcale konieczne, aby owo zachowanie wywołało skutki na rynku. Dla bytu praktyki monopolistycznej wystarczającym jest już bowiem sama możliwość wystąpienia na rynku negatywnych skutków będących przejawem ograniczenia konkurencji”.¹⁴ Także w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luxemburgu przyjmuje się, że nie ma potrzeby brać pod uwagę rzeczywistych skutków porozumienia, jeżeli jego celem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji.¹⁵ Ponadto wskazuje się, że nawet jeśli nie obserwowano stosowania w praktyce ustalonych cen, decyzje ustalające je miały na celu ograniczenie konkurencji¹⁶.

Kwestia czy podejmowane decyzje mają na celu ograniczenie konkurencji uzależniona jest niewątpliwie od wielu czynników. Cel decyzji może być wywnioskowany z warunków decyzji, celów obiektywnych, kontekstu ekonomicznego i prawnego oraz postępowania stron. Fakt, że ww. Uchwała miała moc wiążącą oraz ekonomiczny i prawny kontekst dalszego postępowania Izby dotyczącego opracowywania *Propozycji cenników* wskazuje, że celem było ograniczenie konkurencji.

Zdaniem Prezesa Urzędu, Wielkopolska Izba nie mogła być nieświadoma, że ustalenie cennika zarówno w formie uchwały jak i innej formie może naruszyć konkurencję na rynku, a co za tym idzie naruszyć przepisy prawa. Już bowiem na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, po zatwierdzeniu cennika funkcjonującego pod nazwą „*Minimalne ceny za usługi weterynaryjne z zakresu profilaktyki i leczenia na teren Wielkopolski*”, Izba dysponowała ekspertyzą prawną wskazującą na bezprawność ustalania przez Izbę cenników (karta – 38). Jednocześnie w tej samej ekspertyzie podkreślono, że pod pewnymi warunkami, określonymi w art. 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990 roku *o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów* (tekst pierwotny - Dz. U. 1990 Nr 14 poz. 88 ze zm.), dopuszczalnym byłoby ustalenie orientacyjnego cennika lub wskazującego dopuszczalny poziom cen i że w takim przypadku można byłoby obronić zarzut naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy. Przewodniczący Komisji cennikowej w sprawozdaniu, o którym była mowa wcześniej, postawił tezę, iż Izba wybroni się przed tego typu zarzutami (karta – 38). Opracowano więc nowy cennik pod nazwą „Orientacyjny poziom cen za usługi

¹⁴ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 15.07.1998 roku, XVII Ama 32/98.

¹⁵ Wyrok ETS z dnia 13 .06.1966 roku w sprawach 56/64 i 58/64 *Consten GmbH und Gruding – Verkaufs – GmbH v Commission* [1966], ECR 299, Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej, Orzecznictwo, Tom I, Orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z lat 1962 – 1989, Opracowanie i wprowadzenie Agata Jurkowska, Tadeusz Skoczny, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004, s. 66 ; Por. wyrok ETS w sprawie C – 235/92 P *Montecatini* [1999], ECR I – 4539, par. 122; wyrok ETS w sprawie C – 277/87 *Sandoz Prodotti Farmaceutici v Commission* [1990] ECR I – 45; wyrok ETS w sprawie C – 219/95 *Ferriere Nord v Commission* [1997] ECR I – 4411, par. 14 i 15.

¹⁶ Wyrok ETS z dnia 11.07.1989 roku w sprawie 246/86 *S.C. Belasco i inni v Commission* [1989] ECR 2117, Prawo konkurencji Wspólnoty (...) s. 487.

lekarsko weterynaryjne”, który nie podawał stawek kwotowych za usługi a jedynie określał ilość punktów. Jak wskazywano wcześniej stał się on podstawą dla Uchwały Nr 6 / 94 r. w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi. W roku 1999 w *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* powrócono jednak do podawania stawek kwotowych. Taki model kontynuowano w *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* z 2001 roku. Ponadto, jak przyznała Izba, w latach 1999 oraz 2001 Okręgowa Rada nie podjęła jednak uchwały w sprawie cennika, gdyż uznała, że działałaby wbrew przepisom prawa (karta – 79). Taka uchwała miałaby moc wiążącą wszystkich członków Izby. Nie przeszkodziło jej to jednak opublikować, opracowanych na jej zlecenie, propozycji cenników. W swoich wyjaśnieniach Izba wielokrotnie podkreślała, że ww. cenniki to jedynie zebrane informacje o obowiązujących cenach na obszarze działania Izby (opis stanu faktycznego) oraz że miały one jedynie „pomóc im (tzn. lekarzom weterynarii) w opracowaniu własnych kryteriów w kreowaniu cen na rynku weterynaryjnym” (karta – 80), a także miały być wyłącznie wskazówką dla lekarzy weterynarii (karta – 79). Izba wskazuje także, że wszystkie cenniki zawierały jedynie ceny orientacyjne oraz, że mają one charakter „informacyjny”, „wskaźnikowy” (karta -143). Niemniej jednak przyjmuje się, że zalecenie, które zostało przyjęte przez związek przedsiębiorców i które stanowi wierne odzwierciedlenie woli jego członków, by zachowywać się na rynku tak jak gdyby było wiążące może naruszać przepisy prawa¹⁷.

Izba nie przedstawiała jednak, mimo wezwania (karta - 105), żadnych dowodów na to, że Uchwała Nr 6/94 oraz *Propozycje cenników* z 1999 oraz 2001 roku były jedynie opracowaniem obowiązujących już i stosowanych cen. Nie przedstawiono żadnych sondaży bądź badań, na które powołuje się Izba w pismach z dnia 3 sierpnia (karta – 79) i 13 października 2004 roku (karta - 142). Wydaje się raczej, na podstawie analizy treści Uchwały („Ustala się wzorzec wskaźnikowy”) czy też uwag końcowych, zarówno uchwały jak obu propozycji cenników („Za usługi wykonywane w godzinach 22⁰⁰ – 7⁰⁰ oraz w niedzielę i święta stawki można zwiększyć o 50%”; „Przy wykonywaniu zabiegów u większej ilości zwierząt cenę za usługę można obniżyć max do 30%”) – karta 98 s. 20 oraz karta 99 s. 35, że Izba chciała utrwalić nie tyle istniejący stan na rynku ale raczej swoje własne praktyki ustalania wynagrodzeń za świadczone usługi weterynaryjne. Poza tym, jeśli Izba istotnie zbierała tylko informacje, to jak wytłumaczyć zapis w komentarzu do *Propozycji cennika* z 2001 roku, że „Pozycje cennika były konsultowane z koleżankami i kolegami w wielu powiatach. Były kilkakrotnie zmieniane i poprawiane” Po co konsultować zebrane tylko informacje? Dalej w tym samym komentarzu czytamy, że „Ceny z zakresu małych zwierząt tworzyli głównie lekarze z dużych ośrodków (...)” a „W konstruowaniu cennika dla dużych zwierząt ogromny wpływ odegrała postępująca pauperyzacja gospodarstw wiejskich (...)” (karta 98 s. 20). Mimo więc, iż Izba stwierdza, że cenniki są jedynie zbiorem istniejących w danym okresie cen i informacją dla lekarzy weterynarii to, zdaniem Prezesa Urzędu, w rzeczywistości zawierają stwierdzenia celowo wskazujące (rekomendujące) poziom cen. Jak inaczej można określić zdanie „Przy wykonywaniu zabiegów u większej ilości zwierząt, cenę za usługę można obniżyć max do 30%”? Wartym podkreślenia jest także fakt, że Propozycja cennika z 2001 w spisie treści Biuletynu Informacyjnego Nr 3 (39) – grudzień 2001 figurowała jako „Cennik usług lekarsko weterynaryjnych” (karta – 98. s. 3). Oczywiście jest więc, że celem wprowadzenia propozycji cenników, zarówno w formie Uchwały jak i w innych formach nie było wyłącznie skodyfikowanie istniejących zasad i cen.

¹⁷ Wyrok ETS z dnia 29.10.1980 roku w połączonych sprawach 209-215 I 218/78 *Heinz van Landewyck S.a.r.l., Federation Belgo – Luxembougeoise des Industries du Tabac A.c.b.l (FEDETAB) i inni v Commission*, Zb. Orz. 1980, 3125, Prawo konkurencji Wspólnoty (...) s. 271.

Miały ona także za zadanie zachęcić lekarzy weterynarii do odnoszenia się do nich przy ustalaniu wynagrodzeń w przyszłości. Nie kryje tego z resztą Izba, twierdząc w piśmie z dnia 3 sierpnia 2004 roku, że miały one „pomóc w opracowaniu własnych kryteriów w kreowaniu cen na rynku weterynaryjnym” (karta – 80).

Fakt, że Izba określa opłaty zamieszczone w Uchwale jako „optymalne” oraz że ustala w niej „wzorzec wskaźnikowy”, a ponadto, że w swoich wyjaśnieniach określa ceny ustalone w Uchwale oraz w *Propozycjach cenników* z 1999 oraz 2001 roku jako orientacyjne, wskaźnikowe, pomocne w kreowaniu własnych cen, informacyjne nie oznacza, że decyzje je ustanawiające nie mogą być uznane za konstruujące zakazane porozumienie, w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny porozumienie cenowe jest zakazane niezależnie od rodzaju uzgodnień cenowych. Identyfikowane są uzgodnienia konkretnego poziomu cen zakupu lub sprzedaży, jak również cen minimalnych i maksymalnych. Zakazem są również objęte wspólne uzgodnienia cen kierunkowych oraz cen rekomendowanych, które stwarzają pewność co do polityki cenowej konkurentów¹⁸. Podkreśla się, że mimo, iż ceny rekomendowane nie są wyraźnie określone jako środek antykonkurencyjnej koordynacji to jednak mogą być przedmiotem (celem) porozumienia albo decyzji i mogą także stanowić albo prowadzić do uzgodnionej praktyki. Rekomendacje, które są celem albo skutkiem horyzontalnego porozumienia pomiędzy konkurentami albo wywodzą się z decyzji podjętych przez związki konkurentów są oceniane krytycznie z powodu zawartego w nich pierwiastka poziomego współdziałania. Rekomendacja nie musi prowadzić do jednolitego zachowania. Dla przykładu wskazuje się, że cena rekomendowana, która nie ma wiążącego skutku wobec członków związku przedsiębiorców i jest jedynie częściowo naśladowana, jest zakazana ponieważ pozwala członkom związku przedsiębiorców (konkurentów) rozpoznawać linię postępowania w zakresie cen ich konkurentów i przez to może mieć (z dużym stopniem prawdopodobieństwa) znaczący, pokaźny wpływ na konkurencję cenową¹⁹. Ma to miejsce zwłaszcza jeśli istnieje możliwość przeprowadzenia kontroli i pociągnięcia do odpowiedzialności za ich niestosowanie²⁰. Rekomendacje cenowe mogą być równoznaczne z ustalaniem cen, kiedy są one publikowane, w szczególności jeżeli mają na celu zwiększenie marży. Komisja Europejska często kwestionowała poziome rekomendacje związków przedsiębiorców, które wyraźnie usiłowały koordynować postępowanie adresatów²¹. Ceny rekomendowane mogą także wprowadzić w błąd konsumentów sugerując wysokość cen umiarkowanych²².

¹⁸ E. Modzelewska – Wąchal, op. cit. s. 71.

¹⁹ Lennart Ritter, W. Dawid Braun, Francis Rawlinson, *European Competition Law: A Practitioner's Guide*, Second Edition, Student Edition, Kluwer Law International 2000, The Hague – London – Boston, s. 91 i s. 145 ; Por. Decyzja Komisji z dnia 05.06.1996 roku w sprawie IV/34.983 – *Fenex*, OJ L 181, 20.07.1996, s. 28, par. 72 – 73;

²⁰ Wyrok ETS z dnia 17.10.1972 roku w sprawie 8/72 *Vereeniging van Cementhandelaren v Commission* [1972] ECR 977, Par. 21 ; Por. Prawo konkurencji Wspólnoty (...) s. 138.

²¹ Lennart Ritter, W. Dawid Braun, Francis Rawlinson, op. cit. s. 91 ; Por. *Italian Banks*, D. Comm. Dec. 12, 1986, 1987 OJ L 43/51, 52 – 53; *IFTRA Aluminium*, D. Comm. July 15, 1975, 1975 OJ L 228/3; *Steel Stockholders*, D. Comm. Feb. 8, 1980, 1980 OJ L 62/28, 34; *Vimpoltu*, D. Comm. July 13, 1983 OJ L 200/44, 48; *Dutch Cranes*, D. Comm. Nov. 29, 1995, 1995 OJ L 312/79.

²² Decyzja Komisji z dnia 24 czerwca 2004 roku w związku z postępowaniem zgodnym z art. 81 traktatu WE dotyczącym sprawy COMP/A.38549 – Belgijski Cech Architektów (Dz. U. UE L z dnia 6 stycznia 2005 roku), System Informacji prawnej Lex („Omega”) 8/2005; Por. Commission of the European Communities, Communication from the Commission, Report on Competition In Professional Services, s. 13 i n., www.europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/libprofconference.html.

Taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Rekomendacje były publikowane (w Biuletynie Informacyjnym), a marża za niektóre czynności weterynaryjne, zamieszczone w *Propozycji cennika (...)* z 2001, w porównaniu z *Propozycją cennika (...)* z 1999 roku, wzrastała nawet o 100%.

Jeszcze w toku postępowania wyjaśniającego Izba wskazywała, że Komisja Cennikowa powołana była w 1991 roku, na skutek postulatów członków Izby, którzy domagali się wydania orientacyjnego cennika, który byłby pomocny w prowadzeniu działalności lekarsko – weterynaryjnej (karta – 30). Także w toku postępowania antymonopolowego Izba wskazywała, że opracowanie propozycji cenników miało pomóc lekarzom weterynarii w ich praktyce. Ponadto miały być one pomocne przy kierowaniu przez lekarzy weterynarii klientów do innych zakładów leczniczych dla zwierząt, ponieważ zdaniem Izby kierując klienta do innego gabinetu czy kliniki należy poinformować „z jakimi przybliżonymi kosztami ten musi się liczyć” (karta – 143). Tymczasem istnieje dużo mniej restrykcyjnych dla konkurencji mechanizmów, innych niż ustalanie przez samorządy zawodowe cen rekomendowanych. Są to różnego rodzaju badania (także historyczne) dotyczące poziomu cen, prowadzone przez niezależne organizacje np. konsumenckie.

Podkreśla się także, że o ile jest rzeczą normalną, że organizacje samorządu zawodowego zapewniają swoim członkom pomoc, to nie może ona wywierać jakiegokolwiek bezpośredniego lub pośredniego wpływu na konkurencję, zwłaszcza przybierać formy cenników skierowanych do wszystkich członków bez względu na ich własną strukturę kosztów. Rozpowszechnienie cenników rekomendowanych przez związki przedsiębiorców, w tym przypadku poprzez organ prasowy samorządu jakim jest Biuletyn Informacyjny, zmierza do wyrównania się poziomu cen poszczególnych przedsiębiorców niezależnie od ich kosztów własnych. Taki sposób postępowania związku przedsiębiorców odwołuje przedsiębiorców, których koszty własne prowadzonej działalności są stosunkowo niskie od obniżania swoich cen, co kreuje sztuczną przewagę dla przedsiębiorców mających najmniejszą kontrolę nad kosztami produkcji²³.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że podjęcie przez Okręgową Radę Wielkopolskiej Izby Uchwały Nr 6 / 94 r. w *sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi* oraz opracowanie w roku 1999 przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* i opublikowanie jej w Biuletynie Informacyjnym Nr 2 (31) – czerwiec 1999 rok, a także opracowanie w roku 2001 przez Komisję Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Wielkopolskiej Izby *Propozycji cennika usług lekarsko – weterynaryjnych* i opublikowanie jej w Biuletynie Informacyjnym Nr 3 (39) – grudzień 2001, miało na celu ograniczenie konkurencji na lokalnym (pokrywającym się z terenem województwa wielkopolskiego) rynku usług weterynaryjnych. W ocenie Prezesa Urzędu zostały więc spełnione przesłanki z przepisu art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

V. Zaniechanie stosowania praktyki.

²³ Decyzja Komisji z dnia 05.06.1996 roku w sprawie IV/34.983 – *Fenex*, OJ L 181, 20.07.1996, s. 28, par. 60 – 65.

W ocenie Prezesa Urzędu strona niniejszego postępowania antymonopolowego przestała naruszać zakaz określony w art. 5 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy i zaniechała stosowania praktyki ograniczającej konkurencję poprzez zawarcie zakazanego prawem porozumienia, nie z chwilą uchylecia w dniu 7 maja 2004 roku Uchwały Nr nr 6 / 94 r. w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi, lecz dopiero z chwilą opublikowania w Biuletynie Informacyjnym Wielkopolskiej Izby Lekarsko - Weterynaryjnej nr 14 (50) – wrzesień 2004 (za datę ukazania się ww. Biuletynu, zgodnie z oświadczeniem Izby – karta nr 155, przyjęto dzień 21 października 2004 roku) informacji, że „lekarze weterynarii prowadzący zakłady lecznicze dla zwierząt winni stosować ceny wolnorynkowe na usługi lekarsko – weterynaryjne” (karta 145 s. 4). Dlatego też uznając zawarte przez nich ww. porozumienie za praktykę ograniczającą konkurencję stwierdzono jednocześnie, zgodnie z art. 10 ust. 2 w związku z art. 10 ust. 1 ww. ustawy, zaniechanie jej stosowania z dniem 21 października 2004 roku.

VI. Interes publiczny

Decydując się na wszczęcie postępowania antymonopolowego, Prezes Urzędu dodatkowo kierował się treścią przepisu art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tzn. dopatrywał się również możliwości naruszenia interesu publicznoprawnego. Pojęcie interesu publicznego nie jest w prawie pojęciem jednolitym i stałym. Niemniej jednak publiczny oznacza dotyczący ogółu, dostrzeżony przez nieokreśloną z góry liczbę osób, dotyczący ogółu a nie jednostki czy też określonej grupy²⁴. Zgodnie więc z orzecznictwem Sądu Antymonopolowego (obecnie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie gdy działania te wywołują na rynku niekorzystne zjawiska²⁵. Wskazuje się jednak, że dopuszczalne i usprawiedliwione jest wszczęcie postępowania antymonopolowego, gdy bezpośrednio pokrzywdzonym jest jeden podmiot.²⁶ W takim wypadku ewentualne orzeczenie pełni funkcję prewencyjną. Chroniony jest więc interes publiczny przejawiający się w zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego.²⁷ Dobrem chronionym jest więc konkurencja. Wszelkie formy grupowych działań przedsiębiorców, które są w stanie ograniczyć wolność działalności gospodarczej uczestników rynku i sztucznie zmienić stosunki rynkowe prowadzą do zakazanego zniekształcenia konkurencji. W świetle powyższego stwierdzić należy, iż najcięższe naruszenia prawa konkurencji (tzw. *hard – core restrictions*) do których zalicza się kartel cenowy, zawsze wywołują niekorzystne działania na rynku, zniekształcając ten rynek lub ograniczając albo eliminując na nim konkurencję. Dodatkowo zawarcie przez stronę niniejszego postępowania antymonopolowego porozumienia ustalającego ceny za świadczone, przez lekarzy weterynarii - członków Izby, usługi weterynaryjne niewątpliwie godzi nie tylko w tak rozumianą konkurencję na całym obszarze działania Izby, ale także w rażący sposób narusza interesy ekonomiczne odbiorców tych usług, w tym konsumentów. Działania takie naruszają więc także interes ogólnospołeczny.

VII. Wysokość kary

²⁴ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 25.06.2001 r., XVII Ama 84/00.

²⁵ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 24.01.1991 r., XV Amr 8/90, „Wokanda” 1992, nr 2.

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z 12.09.2003 r., I CKN 504/01, nie publ.

²⁷ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 23.10.2002 r., XVII Ama 133/01, nie publ.

Zgodnie z normą prawną wynikającą z art. 101 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 101 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć, w drodze decyzji, na związek przedsiębiorców karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli związek ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłącznym na podstawie art. 6 i 7, lub naruszenia zakazu określonego w art. 8. W przedmiotowej sprawie nie mają zastosowania wyłączenia wynikające z przepisu art. 6 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, albowiem tych wyłączeń nie stosuje się w przypadku stosowania najcięższych ograniczeń konkurencji, w tym porozumień cenowych – art. 6 ust. 2 ww. ustawy. W przedmiotowej sprawie nie znajduje także zastosowania przepis art. 7 ww. ustawy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość, nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 104 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Jest rzeczą oczywistą, iż na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję. Ponadto w judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami które należy brać pod uwagę są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć.²⁸

W roku rozliczeniowym 2004 Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu osiągnęła przychód w wysokości [usunięto] PLN (słownie: [usunięto]) – karta 155. Maksymalna kara w stosunku do Izby mogła więc wynieść [usunięto] PLN. Nałożona kara, w wysokości 13 310,00 PLN (słownie: trzynaście tysięcy trzysta dziesięć złotych zero groszy), stanowi więc około [usunięto] % przychodu osiągniętego przez Izbę w roku 2004 oraz około [usunięto] % górnej granicy kary.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, że porozumienie zawarte przez Wielkopolską Izbę Lekarsko – Weterynaryjną w Poznaniu, określone w art. 5 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, zaliczane jest do najcięższych naruszeń prawa konkurencji²⁹. Niewątpliwie do kryteriów obciążających Izbę należy zaliczyć także długi, bo ponad dziesięcioletni okres stosowania praktyki oraz fakt, że Izba inicjowała zakazaną praktykę. Dodatkowe okoliczności obciążające to znaczne ograniczenie konkurencji na całym rynku właściwym oraz fakt, że ww. praktyka narażała konsumentów na wymierne szkody majątkowe. Jednocześnie Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, że Izba zaprzestała stosowania praktyki poprzez publikację w Biuletynie Informacyjnym nr 14 (50) – wrzesień 2004, informacji mówiącej, że „lekarze weterynarii prowadzący zakłady lecznicze dla zwierząt winni stosować ceny wolnorynkowe na usługi lekarsko – weterynaryjne” (karta – 145 s. 4). Ponadto jeszcze przed wszczęciem postępowania antymonopolowego Izba uchyliła, w dniu 7 maja 2004 roku, Uchwałę Okręgowej Rady Wielkopolskiej Izby Lekarsko – Weterynaryjnej w Poznaniu, Nr 6 / 94 r., z dnia 9 lutego 1994 roku, w sprawie określenia wzorca optymalnych opłat za usługi weterynaryjne jako podstawy dla podmiotów weterynaryjnych przy ustalaniu cen umownych za świadczone przez nie usługi (karta – 82). Dodatkowo

²⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z 27.06.2000 r., I CKN 793/98.

²⁹ T. Skoczny, Zakaz Praktyk Ograniczających Konkurencję, Warszawa styczeń 2003, s. 17.

zauważyć należy, że w stosunku do Izby nie stwierdzono wcześniej naruszenia przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Izba nie stosowała środków odwetowych w stosunku do lekarzy weterynarii - członków Izby – w celu wymuszenia uzgodnionej praktyki, a także nie osiągała zysków z naruszenia prawa. Stwierdzić należy także, że Wielkopolska Izba nie utrudniała postępowania antymonopolowego, odpowiadając w terminie na wezwania Prezesa Urzędu.

Mając na uwadze powyższe przesłanki orzeczono o karze jak w sentencji decyzji. Zdaniem Prezesa UOKiK kara – 13 310,00 PLN (słownie: trzynaście tysięcy trzysta dziesięć złotych zero groszy) dla Wielkopolskiej Izby – stanowiąca około [usunięto] % osiągniętego przez nią przychodu w roku 2004 oraz około [usunięto] % najwyższej możliwej kary, będzie adekwatna do popełnionego czynu i w wystarczającym stopniu odczuwalna aby powstrzymać ww. związek przedsiębiorców od ewentualnych naruszeń ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w przyszłości. Kara ma więc charakter represyjno - prewencyjny.

Zgodnie z art. 105 ust. 4 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, kary płatne są w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji Prezesa Urzędu.

Karę pieniężną należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak na wstępie.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 *Kodeksu postępowania cywilnego* – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymuje:

1. Wielkopolska Izba Lekarsko – Weterynaryjna w Poznaniu, ul. Grunwaldzka 248, 60 – 166 Poznań .
2. a.a